

PANSTWOWY INSTYTUT PEDAGOGIKI SPECJALNEJ

im. Marii Grzegorzewskiej

USTAWODAWSTWO I SĄDY DLA NIELETNICH

W A R S Z A W A 1967

USTAWODAWSTWO I SĄDY DLA NIELETNICH

II i IV semestr 2 godz. tygodniowo.

I. UWAGI WSTĘPNE

Zadaniem przedmiotu jest zapoznanie przyszłych wychowawców dzieci i młodzieży społecznie niedostosowanej z podstawowymi wiadomościami z zakresu obowiązujących przepisów prawnych zawartych w Kodeksie Karnym i Kodeksie Postępowania Karnego dotyczących odpowiedzialności nieletnich oraz z ogólnymi wiadomościami z zakresu Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego.

Podstawowe wiadomości z dziedziny prawa, a zwłaszcza z prawa rodzinnego są niezbędne dla każdego obywatela - a w szczególności dla nauczyciela szkoły specjalnej.

II. MATERIAŁ NAUCZANIA.

A. Postępowanie z nieletnimi
w świetle obowiązujących
przepisów prawa karnego
i kodeksu postępowania
karnego.

Rys historyczny sądownictwa dla nieletnich w Polsce.
Przyczyny przestępczości nieletnich. Rodzaje przestępstw
popoźnianych przez nieletnich. Granice wieku odpowiedzial

ności nieletnich / w Polsce i innych krajach/. Odpowie-
dzialność młodocianych w świetle projektu kodeksu karnego
i innych ustaw. Dochodzenie i śledztwo w sprawach nielet-
nich. Środki zabezpieczające uchylenie się od sądu.

Milicyjne Izby Dziecka / zakres działalności, organizacja/.

Schroniska dla Nieletnich / zakres działalności, organizacja/.

Wywiad środowiskowy jako niezbędny materiał dla pozna-
nia środowiska i osobowości nieletniego.

Rozprawa sądowa. Środki wychowawcze i poprawcze stosowane
przez Sądy dla Nieletnich: upomnienie, odpowiedzialny do-
zór rodziców, dozór kuratora sądowego/zakres działałal-
ności kuratorów społecznych, zadania kuratorów zawodo-
wych/, zakład wychowawczy, zakład poprawczy/bezwzględny,
bądź w zawieszeniu. Wykonanie wyroku w sprawach nielet-
nich.

Grupy półwolnościowe w zakładach poprawczych. Warunkowe
zwolnienie z zakładów poprawczych/System opieki postpe-
nitencjarnej, komisje postpenitencjarne. Ochotnicze Hufce
Pracy/.

Rejestr skazanych w sprawach nieletnich.

Współpraca sędziego dla nieletnich z pracownikami spo-
łecznymi /kurator, inspektor, opiekun społeczny/, z psy-
chologiem i psychiatrią oraz wychowawcą.

Niektóre przepisy z zakresu Prawa o Wykroczeniach ,
Prawa Pracy i Ustawy zwalczaniu alkoholizmu w odnie-
sieniu do nieletnich.

B. PRZEPISY PRAWNE Z ZAKRESU
PRAWA RODZINNEGO.

Sytuacja prawna dziecka /zasada równouprawnienia dzieci, obowiązki rodziców wobec dziecka, władza rodzicielska/.

Opieka prawna/zasada powszechności opieki, ustanowienie opieki, zadania opiekuna, nadzór władzy opiekuńczej, ustanie opieki/Ograniczenie władzy rodzicielskiej. Zawieszenie władzy rodzicielskiej. Pozbawienie władzy rodzicielskiej. Zmiany w stosunkach między rozwiedzionymi rodzicami, a dzieckiem. Nakazania wydania dziecka. Nadanie nazwiska dziecku nieznanych rodziców. Zezwolenie na zawarcie małżeństwa przez osobę małoletnią. Przystosowanie.

Współpraca sądu opiekuńczego z organami administracji państwowej/ metody współpracy, wywiady, opinie, wskazywanie kandydatów na opiekunów, wykonywanie orzeczeń władzy opiekuńczej./ Niektóre przepisy prawne regulujące poza Kodeksem Rodzinnym omówione zagadnienia /przepisy ogólne prawa cywilnego, prawo o aktach stanu cywilnego/.

III. UWAGI O REALIZACJI PROGRAMU.

W materiale nauczania uwzględnia się dwa zasadnicze działy:

1. postępowanie z nieletnimi w świetle obowiązujących

przepisów prawa karnego i kodeksu postępowania karnego,

2. przepisy prawne z zakresu prawa rodzinnego.

Ustawodawstwo rodzinne w oparciu o ogólne założenia prawa cywilnego stanowi materiał znacznie szerszy od ustawodawstwa karnego, wymagający dla realizacji w zasadzie dwa razy większej ilości godzin.

Materiał nauczania z zakresu ustawodawstwa i sądów dla nieletnich zajmuje równorzędną i niezbędną korelującą pozycję z materiałem z zakresu Kryminologii. Nie można bowiem pobierać nauki o przestępstwie bez znajomości zasadniczych podstaw z dziedziny nauki prawa, które przede wszystkim odpowiada na pytanie, co to jest przestępstwo w rozumieniu ustaw obowiązujących w danym systemie społecznym.

Materiał nauczania z zakresu ustawodawstwa i sądów dla nieletnich koreluje również z innymi podstawowymi przedmiotami nauczania w Instytucie - a mianowicie z psychologią - zwłaszcza z psychologią rozwojową i wychowawczą.

Szczególny styk obu tych przedmiotów wyraźny jest przy omawianiu granic wieku odpowiedzialności nieletnich w rozumieniu prawa karnego.

Materiał nauczania rozłożony jest tematycznie na 2 półrocza: dział pierwszy realizuje się w okresie od września do grudnia włącznie, a dział drugi od stycznia

do końca roku szkolnego.

Wskazane w programie tematy z obu dziedzin prawa winny być opracowane w formie wykładów, uzupełnione podstawową lekturą.

Niezbędne dla realizacji programu są hospitacje w sądzie dla nieletnich omówione z kolci na konwersatorium, w czasie którego słuchacze omawiają z wykładowcą wysunięte uprzednio zagadnienia /np. przyczyny dla jakich poszczególne nieletni dopuścili się przestępstwa, osobowość sprawcy, skuteczność dotychczas stosowanych środków wychowawczych i tp./.

Realizacja programu winna przynieść w efekcie przyszłym wychowawcom młodzieży społecznie niedostosowanej oprócz znajomości uwzględnionych w materiale nauczania przepisów prawnych, ogólną orientację organizacji opieki nad dzieckiem.

IVś L I T E R A T U R A

Kodeks Karny

Kodeks Postępowania Karnego

Prawo o Wykroczeniach

"Proces społecznego wykołajenia się nieletnich przestępców" - Prof. Batawia

"Kto winien" - Franciszek Daniolak

- "Trudne dzieci" - Solomon Eastik
- "Dziecko trudne" - Zofia Szymańska
- "Dziecko wykołojone"- Zofia Szymańska
- "Potrzeby psychiczne dziecka"- Natalia Han-Ilgiwicz
- "Nieznośni chłopcy" , - Natalia Han-Ilgiwicz
- "Młodzież a przestępstwo"- A. Czapow.
- "Są takie dzieci" - H. Filipczuk
- Les jeunes delinquents dans le monde -M. et H.Veillard-
- Cybulscy Mauvais garçon de bonnes familles - Joubrel
- Kodeks Rodzinny i Opiekunicy z 1965 roku
- Przepisy ogólne prawa cywilnego zawarte w Kodeksie
- Postępowania Cywilnego.
- Prawo o aktach stanu cywilnego
- "Rodzice-dzieci-wnuki"- Halina Zabrodzka
- Opieka na dziećmi i młodzieżą w Warszawie /P.W.Z.N./